

Către: Comisia Europeană

4 martie 2023

Ziua Mondială a luptei împotriva exploatării sexuale

Apel la acțiune pentru îmbunătățirea accesului la justiție al copiilor victime ale infracțiunilor sexuale din România

**Stimată doamnă președinte al Comisiei Europene Ursula von der Leyen,
Stimată doamnă vicepreședinte pentru democrație și demografie Dubravka Šuica
Stimate domn comisar pentru justiție Didier Reynders,
Stimată doamnă comisar pentru egalitate Helena Dali,**

Situația din România a copiilor, victime ale infracțiunilor sexuale, nu s-a îmbunătățit semnificativ după transpunerea legislației UE, deși există o presiune internațională constantă. Legislația națională reflectă în mod formal directivele europene, dar este în mare măsură inaplicabilă. Legislația este formulată în termeni neclari, care permit perpetuarea practicilor care duc la revictimizarea copiilor.

Cu ocazia zilei mondiale a luptei împotriva exploatării sexuale care are loc la 4 martie, noi, organizațiile și rețelele naționale și europene ale societății civile, solicităm Comisiei UE să analizeze, îndeaproape, conformitatea legislației românești cu Directiva UE Directiva pentru drepturile victimelor și Directiva privind combaterea traficului de persoane și să inițieze un dialog cu autoritățile române pentru a le îmbunătăți transpunerea.

Context

Raportul Inspecției Judiciare 2021 privind practicile instanțelor și parchetelor române în cercetarea și încheierea dosarelor privind infracțiunile de natură sexuală cu victime minore, Raportul de evaluare al Grupului de experți pentru acțiunea împotriva traficului de ființe umane (GRETA) privind România și Raportul din 2022 al Centrului pentru Advocacy și Drepturile Omului (CADO)¹ - relevă o serie de situații care împiedică accesul la justiție al copiilor victime ale infracțiunilor sexuale din România și indică o transpunere inadecvată atât a Directivei pentru drepturile victimelor și Directivei privind combaterea traficului de persoane, în special în ceea ce privește următoarele situații:

- a) Interviul copilului victimă nu este înregistrat video
- b) Copilul victimă trebuie să participe la interviuri repetate
- c) Copilul victimă este audiat fără a avea acces la reprezentare legală
- d) Copilul victimă este audiat în prezența inculpatului
- e) Identitatea copilului victimă nu este protejată în mod adecvat pe parcursul procesului
- f) Durata procedurilor penale a cazurilor care implică un copil victimă nu este rezonabilă
- g) Avocații din oficiu ai copiilor victime se schimbă în timpul procesului penal

¹Rezumat Raport CADO în limba română și engleză disponibil la: <https://cado.org.ro/react-reforma-si-actiune-pentru-apararea-drepturilor-copiiilor-victime-ale-traficului-uman-in-sistemul-de-justitie/cercetare-privind-dreptul-la-justitie-al-victimelor-traficului-de-minori/>

h) Căsătoria timpurie forțată nu este investigată și sancționată ca formă de exploatare.

România are o vulnerabilitate pe termen lung în domeniul traficului de persoane în scopul exploatării sexuale. Raportul UE privind traficul din 2020² a constatat că România este lider când vine vorba de numărul absolut de victime ale traficului în UE. O mare parte dintre aceste victime sunt copii: „numărul copiilor români înregistrați ca victime ale traficului în UE-28 în perioada 2017-2018 a fost de aproape 10 ori mai mare decât în perioada 2015-2016”³. România s-a clasat pe locul al doilea când vine vorba de copiii victime înregistrate în UE. Această situație este rezultatul măsurilor ineficiente de combatere a traficului de persoane luate de autoritățile române⁴.

În ultimii ani, mass-media și societatea civilă din România au raportat în mod constant mai multe cazuri⁵ de protecție inadecvată în cadrul procedurilor penale ale copiilor victime ale infracțiunilor sexuale, deși România a transpus Directiva privind drepturile victimelor și Directiva privind combaterea traficului de persoane. În 2021, preocupările au fost confirmate de un raport oficial al Inspecției Judiciare care a constatat vulnerabilități în cadrul legal și instituțional. De asemenea, în 2021, raportul de evaluare GRETA a subliniat amploarea traficului de copii în România (aproape 50% din victimele identificate în perioada 2016-2019), emitând o serie de propuneri de acțiune, inclusiv revizuirea legislației. În 2021, Ministerul Muncii împreună cu Ministerul Justiției au emis un ordin comun privind standardele minime de calitate ale serviciilor de sprijin pentru victime⁶. Organizațiile societății civile și-au exprimat îngrijorarea cu privire la relevanța standardelor de calitate pentru nevoile victimelor infracțiunilor; cu toate acestea, un singur furnizor de servicii a reușit să îndeplinească standardele minime de calitate până la sfârșitul anului 2022⁷. În 2022, raportul CADO a constatat că legislația românească nu este suficient de clară pentru a ghida o aplicare eficientă a măsurilor de protecție a victimelor-copii.

Raportul privind constatările naționale din 2022 al Centrului de Resurse Juridice a constatat că implementarea Directivei privind drepturile victimelor în România este nesatisfăcătoare⁸: „*formalismul excesiv al procedurilor este combinat cu lipsa de cunoștințe și/sau expertiză a profesioniștilor*”. În iulie 2022, legislația privind compensarea victimelor infracțiunilor a fost consolidată pentru a acoperi daune morale și nevoi urgente,⁹ dar implementarea mecanismului este în așteptare. În februarie 2023, Ministerul Justiției a publicat un proiect de Hotărâre de Guvern privind metodologia de eliberare și distribuire a bonurilor de nevoi urgente pentru victimele infracțiunilor¹⁰. În iunie 2022, Centrul pentru Advocacy și Drepturile Omului a înaintat mai multor deputați în Parlament o serie de amendamente la Codul de procedură penală privind îmbunătățirea accesului la justiție al copiilor victime ale infracțiunilor sexuale. Amendamentele CADO au fost

²Comisia Europeană, Direcția Generală Migrație și Afaceri Interne, Colectarea de date privind traficul de ființe umane în UE, Oficiul pentru Publicații, 2020, https://data.europa.eu/doi/10.2837/45442_1

³Idem (p.33).

⁴Raportul SUA 2022 privind traficul de persoane: <https://ro.usembassy.gov/2022-trafficking-in-persons-report/>

⁵Diana Oncioiu (2019), Justiție strâmbă: 3 din 4 cazuri de acte sexuale cu copii victime sunt considerate de instanțele române drept acte consensuale: <https://beta.dela0.ro/acte-sexuale-victime-copii-judecate-fapte-consimtite/>

⁶Comandă nr. 256/2.017/C/2021 pentru aprobarea standardelor minime de calitate în baza cărora sunt furnizate licența de funcționare a serviciului de sprijin pentru victime ale crimelor <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/243188>

⁷Registrul oficial al Ministerului Muncii: <https://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/2014-domenii/familie/politici-familiale-incluziune-si-asistenta-sociala/4848>

⁸Victimele infracțiunilor cu dizabilități din România: <https://validity.ngo/wp-content/uploads/2022/04/National-finding-report-Romania-ro-220426-1.pdf>

⁹Legea nr. 230 din 19 iulie 2022 privind modificarea și completarea Legii nr. 318/2015 privind înființarea. Organizarea, funcționarea Agenției Naționale pentru Administrarea Activelor Dimensiune și modificarea și completarea actelor normative, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 privind codul procesual penal: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/257704>

¹⁰Comunicat Ministerul Justiției: <https://www.just.ro/ministerul-justitiei-va-oferi-un-ajutor-de-urgenta-victimelor-infracțiunilor-in-limita-unei-sume-echivalente-cu-5-salarii-de-baza-minime-brute-pe-tara/>

promovate ca parte a unui proiect de lege¹¹. Proiectul de lege a fost adoptat de Senat, iar acesta se află pe rol la Camera Deputaților. La 15 februarie 2023, Comisia juridică a Camerei Deputaților a adoptat un raport favorabil cu 54 de amendamente. În ceea ce privește propunerile inițiale ale societății civile, Comisia juridică a Camerei Deputaților a scos hărțuirea de pe lista infracțiunilor eligibile pentru protecție procesuală sporită. De asemenea, a eliminat o prevedere care impunea organului judiciar să solicite acordul avocatului sau opinia psihologului sau a altui specialist în consilierea victimei, dacă nu este în măsură să asigure audierea în siguranță a victimei.

În ceea ce privește disponibilitatea datelor, situația copiilor victime ale infracțiunilor sexuale este documentată mai ales calitativ, deoarece sistemele oficiale de colectare a datelor statistice nu permit dezagregarea cazurilor pentru a putea evalua efectul și calitatea accesului la justiție și a măsurilor de protecție.

Situații de transpunere inadecvată a Directivei privind drepturile victimelor și Directivei privind combaterea traficului de persoane

1) Interviu copilului victimă nu este înregistrat video

Potrivit art. 111, alin. (8) din Codul de procedură penală: „În cazul în care victima este minoră, înregistrarea audierii acestuia prin mijloace tehnice audio sau audio-video este obligatorie în toate cazurile. Când înregistrarea nu este posibilă, o declarație scrisă se preia victimei, cu indicarea concretă a motivului pentru care înregistrarea nu a fost posibilă”. În practică, excepția stabilită de legiuitor a devenit regulă. Astfel, raportul Inspecției Judiciare reține că „din conținutul declarațiilor luate de organele de urmărire penală ale victimelor minore, rezultă că niciuna dintre acestea nu a fost înregistrată audio-video, motivul invocat fiind lipsa mijloacelor tehnice. În cazul în care audierea victimei minore a fost efectuată de către procuror, de regulă, audierea a fost înregistrată prin mijloace tehnice audio sau audio-video. În contextul înregistrării audio-video a audierii victimei minore, organele de anchetă trebuie să fie conștiente de faptul că memoria copilului, în funcție de vârsta acestuia, se poate estompa cu timpul; să țină cont de presiunea exercitată uneori chiar de către membrii familiei pentru ca victima minoră să retragă ceea ce a declarat inițial; să țină cont că înregistrarea audio-video reduce numărul de audieri și, pe cale de consecință, revictimizarea minorului și, nu în ultimul rând, că respectivele înregistrări pot fi folosite și de către instanțe” (p. 288).

Potrivit raportului CADO 2022, în cauzele privind traficul de minori, judecătorii audiați nu au folosit înregistrarea audio-video a mărturiei victimei, care trebuia efectuată de organele de urmărire penală, deoarece toate dosarele cuprindeau și declarația scrisă a victimelor minore. Situația a fost raportată anterior și de Agenția UE pentru Drepturi Fundamentale, care a afirmat că „înregistrarea înainte de judecată este rareori folosită pentru a reduce numărul de audieri” (p. 35)¹².

Statul nu mai poate invoca lipsa mijloacelor tehnice întrucât majoritatea cetățenilor au acces la dispozitive inteligente de comunicare, iar tehnologia comunicațiilor a evoluat foarte mult în ultimii ani, iar realitatea legislativă s-a schimbat pe fondul pandemiei de COVID19.

Astfel, scopul inițial al dispoziției nu poate fi atins dacă excepția prevăzută conduce la imposibilitatea aplicării normei legale, protecția copiilor victime ale infracțiunilor sexuale fiind subminată de însăși prevederea. Această situație reprezintă o încălcare a Directivei pentru drepturile victimelor, și anume că interesul superior al copilului trebuie să fie un aspect primordial și trebuie evaluat pe o bază individuală (o abordare

¹¹L423/2022 și PL-x nr. 457/2022 https://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=20214

¹² Agenția UE pentru Drepturi Fundamentale, Justiție prietenoasă copiilor - Perspective și experiențe ale copiilor implicați în proceduri judiciare în calitate de victime, martori sau părți în nouă state membre ale UE, 22 februarie 2017: <https://fra.europa.eu/en/publication/2017/child-friendly-justice-perspectives-and-experiences-children-involved-judicial>

care să țină cont de copil, ținând seama în mod corespunzător de vârsta, maturitatea, opiniile, nevoile și preocupările, vor prevala). Potrivit art. 15, alin. 4 din Directiva împotriva traficului de persoane: „Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că, în cursul cercetărilor penale [...], toate audierile unui copil victimă sau, după caz, ale copilului care este martor pot fi filmate și că astfel de audieri filmate pot fi acceptate ca probă în procesele penale, în conformitate cu dreptul intern al acestora.”

O altă problemă importantă legată de interviul cu copilul victimă este lipsa sălilor de audiere adaptate copiilor. Raportul FRA din 2017 menționează că, „copiii s-au plâns că depun mărturie în medii de lucru comune care nu au intimitate”.¹³

2) Copilul victimă trebuie să participe la interviuri repetate

O altă situație se referă la interviurile repetate ale copilului victimă. Această practică a fost descrisă în raportul FRA din 2017¹⁴: „*copiii au criticat audierile multiple desfășurate de diferiți profesioniști, cu care s-au confruntat atât în faza preliminară, cât și în faza de judecată a procedurii*”. Raportul GRETA 2021 a constatat că „se pune prea mult accent pe mărturia victimei în timpul anchetelor penale. Dacă procedurile sunt construite exclusiv pe mărturia victimei, aceasta pune o presiune exorbitantă asupra victimei, care este adesea vulnerabilă și posibil traumatizată” (alin. 106). Raportul Inspecției Judiciare menționează efectele negative ale interviurilor repetate: „practica audierilor repetate ale victimei a generat uneori declarațiile ei fluctuante” (p. 95), „audierile repetate au un efect dăunător asupra psihicului incomplet dezvoltat al copilului și asupra dezvoltării acestuia ulterior, audierea repetată poate însemna pentru un minor că declarațiile sale sunt puse în discuție” (p.126). Inspecția Judiciară a identificat o bună practică la Curtea de Apel Cluj: „într-un dosar s-a considerat oportună ascultarea înregistrării audio-video a audierii victimei în faza de urmărire penală, pentru a evita traumatizarea repetată a copilului. victimă” (pag. 131). O astfel de abordare ar trebui să fie regula legală, nu doar o bună practică lăsată la discreția judecătorilor. Astfel, judecătorul trebuie să se bazeze pe înregistrarea audio-video a audierii copilului victimă în faza de urmărire penală, iar audierea în fața instanței să aibă loc numai în cazuri temeinic justificate.

3) Copilul victimă este audiat fără a avea acces la reprezentare juridică

Raportul Inspecției Judiciare reține că: „*au fost situații de audiere a victimelor minore în lipsa unui avocat ales sau din oficiu. De regulă, victimele minore sunt audiate imediat după ce organul de urmărire penală a primit plângerea, uneori numai în prezența părintelui care a făcut plângerea sau care l-a însoțit pe minor atunci când acesta a depus plângerea penală*” (p. 287). Dreptul victimelor la reprezentare juridică este stabilit prin directive europene. Conform art.13 din Directiva Victimelor Criminalității „Statele membre se asigură că victimele au acces la asistență judiciară, acolo unde au calitatea de părți la procesul penal” art.15, alin.(2) din Directiva Antitrafic: „*Statele membre se asigură, în conformitate cu rolul victimelor în sistemul judiciar relevant, că copiii victime au acces fără întârziere la consiliere juridică gratuită și la reprezentare juridică gratuită, inclusiv în scopul solicitării de despăgubiri, cu excepția cazului în care dispun de resurse financiare suficiente*”. Copiii victime ar trebui să fie incluși printre participanții la procedurile penale pentru care asistență juridică este obligatorie, nerespectarea obligației fiind sancționată cu nulitatea faptelor în cauză.

4) Copilul victimă este audiat în prezența inculpatului

Raportul Inspecției Judiciare reține că: „*în majoritatea cazurilor, în faza judecătii, audierea copilului victimă are loc în prezența inculpatului și a avocatului acestuia*” (p. 296) și „*datele comunicate de instanțele de judecată*” relevă situații frecvente în care condițiile din instanțe nu sunt de natură să asigure confortul psihic și fizic al copiilor” (p. 298). Raportul FRA din 2017 menționează situații similare în care „*nenumărați copii au*

¹³ Agenția UE pentru Drepturi Fundamentale 2017, p. 29

¹⁴ Idem, p. 33

raportat întâlniri nedorite cu inculpații în timp ce așteptau în clădirile instanțelor, în zonele de așteptare și în sălile de judecată” și, de asemenea, cazuri de abuzuri împotriva victimelor în instanță: „În România, unii copii care fuseseră implicați în trafic de persoane au descris fiind amenințați de inculpați și rudele acestora în sălile de ședință, judecătorii nerespectând măsurile de răspuns sau prevenirea unor astfel de situații”¹⁵.

Directivele europene stabilesc dreptul victimei de a evita contactul cu făptuitorul și cu membrii familiei acestuia (art. 19 din Directiva 2012/29/UE și art. 12, alin. 4, lit. b din Directiva 2011/36/UE). Articolul 111 alin. (6) din Codul de procedură penală român prevede mai multe reguli cu caracter facultativ, pe care organul judiciar le poate dispune atunci când este posibil și când apreciază că nu sunt afectate procesul echitabil sau drepturile și interesele părților. Raportul FRA din 2017 a menționat că niciun copil din România nu a raportat că a fost audiat prin video-linkuri live¹⁶. Audierea prin videoconferință sau alte mijloace tehnice de comunicare este o metodă care asigură protecția copilului victimă împotriva revictimizării. Audierea prin videoconferință nu afectează dreptul inculpatului la un proces echitabil, deoarece inculpatul și avocatul său participă în instanță, iar avocatul inculpatului prin judecător poate adresa întrebări victimei. Expresia „când este posibil” prevede o excepție care încalcă drepturile copilului victimă. Această excepție nu mai poate fi susținută în condițiile tehnice, materiale și instituționale existente, pe de o parte, iar pe de altă parte, statul are obligația pozitivă de a-și proteja cetățenii vulnerabili.

5) Identitatea copilului victimă nu este protejată în mod adecvat pe parcursul procesului

Publicitatea procesului care implică copii victime ale infracțiunilor sexuale duce la traume atât pentru copiii victime, cât și pentru familiile acestora, ca urmare a accesului publicului larg, inclusiv al mass-media, la informații legate de viața privată și demnitatea victimei, afectând astfel protecția lor. Raportul GRETA 2021 subliniază că datele de identificare ale victimelor traficului de persoane, inclusiv numele, sunt publicate în legătură cu dosarele instanței (paragraful 123). Raportul Inspecției Judiciare reține că: „de regulă, audierea copilului victimă are loc în ședință nepublică, fiind dispusă de instanță, la cererea părților, în condițiile art. 352 din Procedura penală. Cod. În anumite cazuri, ședința nepublică a fost dispusă doar pentru momentul audierii minorului” (p. 297) iar „procedura judiciară presupune dezbateri orale în prezența unui număr nelimitat de persoane care pot produce traume suplimentare copilului victimă, dar și copilului martor”, iar „conform prevederilor legale în vigoare (art. 352 Cod procedură penală), desfășurarea ședinței nepublice este o măsură lăsată la aprecierea instanței” (p. 301). Raportul Agenției UE pentru Drepturi Fundamentale din 2017 a remarcat, în cazul României, că „copiii s-au plâns că au fost audiați la ședințele publice de judecată în care sunt prezenți mulți necunoscuți. Unii copii au criticat, de asemenea, să fie auziți împreună cu frații lor”.

Dreptul la protecția vieții private a copiilor victime și a familiilor acestora este recunoscut de articolul 21 din Directiva 2012/29/UE: „Statele membre se asigură că autoritățile competente pot lua în cursul procedurilor penale măsuri adecvate pentru protejarea vieții private, inclusiv caracteristicile personale ale victimei luate în considerare în evaluarea individuală prevăzută la articolul 22, precum și imaginile victimelor și ale membrilor familiei acestora. În plus, statele membre se asigură că autoritățile competente pot lua toate măsurile legale pentru a preveni difuzarea publică a oricăror informații care ar putea duce la identificarea unui copil victimă.” Raportul GRETA 2021 subliniază importanța protejării vieții private a copiilor victime și recomandă adaptarea procedurilor judiciare adecvate (punctul 117).

6) Durata procedurilor penale a cauzelor care implică un copil victimă nu este rezonabilă

¹⁵ Agenția UE pentru Drepturi Fundamentale, Justiție prietenoasă copiilor - Perspective și experiențe ale copiilor implicați în proceduri judiciare în calitate de victime, martori sau părți în nouă state membre ale UE, 22 februarie 2017, p. 34.

¹⁶ Agenția UE pentru Drepturi Fundamentale, Justiție prietenoasă copiilor - Perspective și experiențe ale copiilor implicați în proceduri judiciare în calitate de victime, martori sau părți în nouă state membre ale UE, 22 februarie 2017, p. 33.

Întârzierile și amânările frecvente ale ședințelor de judecată, precum și condițiile inadecvate pentru ședințele de judecată, interviurile repetate duc la revictimizarea și frustrarea copiilor victime, care uneori își retrag plângerea sau nu mai apar în instanță. Raportul GRETA din 2021 (paragrafele 102 și 106) subliniază că: „Problemele de îngrijorare care continuă sunt durata procesului penal, atât în faza preliminară, cât și în cea de judecată. Potrivit autorităților române, în 2018, durata medie a procedurilor judiciare în cauzele TFU a fost de 689 de zile, iar în 2019, de 585 de zile. Cu toate acestea, cazurile individuale au durat mult mai mult. Potrivit ONG-urilor, victimele TFU sunt reticente să se întoarcă în instanță pentru a depune din nou mărturie, în cazurile care au durat câțiva ani, deoarece mărturia le-ar aminti de experiența lor de trafic. cazuri, infracțiunile legate de TFU au ajuns la termenul de prescripție, și anume 10 ani, așa cum s-a întâmplat în cazul Țanderei [...]”.¹⁷

7) Avocații din oficiu ai copiilor victime se schimbă în cursul procesului penal

Lipsa specializării, stimulentele financiare insuficiente pentru reprezentarea juridică din oficiu și lipsa rapidității procesului penal determină schimbări frecvente în timpul procesului penal a avocaților din oficiu ai copiilor victime (GRETA 2021, pct. 49). Această situație afectează calitatea reprezentării legale a copiilor victime. Legea ar trebui să impună avocaților din oficiu să fie specializați și să asigure reprezentare juridică pe toată durata procedurilor.

8) Căsătoria forțată a copiilor nu este abordată la nivel de politică și nu este investigată și sancționată ca formă de exploatare

Raportul GRETA (2021, paragraful 94) a constatat că „Articolul 182 din Codul penal nu se referă la căsătoria forțată ca formă de exploatare. GRETA notează că, potrivit OHCHR, România are unul dintre cele mai mari număr de căsătorii timpurii/copii din Europa, afectând în primul rând (dar nu exclusiv) comunitățile de romi”. Constatările GRETA sunt confirmate de Raportul Inspecției Judiciare (p. 81-82). Inspecția Judiciară din România a constatat că, căsătoria forțată la copii este văzută de autoritățile judiciare drept circumstanță atenuantă pentru autorii de abuz sexual asupra copiilor. Reamintind „tradițiile culturale”, membrii familiei victimelor care ar trebui să protejeze consimțământul copilului și să încurajeze abuzul sexual și căsătoria timpurie forțată. Comportamentul de complicitate al familiei este pus ca argument împotriva drepturilor copilului victimă și în favoarea făptuitorului: „Se constată astfel că tradiția unui grup etnic poate sustrage prevederile legii, cu consecințe asupra interesului superior al copilului, care trebuie prevalează în orice situație, inclusiv în cazul unor astfel de obiceiuri sau norme culturale”. De fapt, relativismul cultural este folosit împotriva drepturilor omului. În dosarele judiciare revizuite de Inspecție, părinții care au încurajat abuzul sexual nici măcar nu au fost audiați, darămite anchetați. Contrar acestei practici, Inspecția Judiciară a reținut că organele de drept ar trebui să investigheze și să sancționeze membrii familiei victimelor pentru instigare și complicitate la abuz sexual.

Un raport UNICEF din 2021¹⁸ a analizat efectele sarcinilor la adolescenți asupra indivizilor și comunităților: „Au o influență asupra sănătății, beneficiilor sociale și chiar criminalității. Părăsirea timpurie a școlii ca urmare a sarcinii și a nașterii le împiedică pe fete să finalizeze educația de care au nevoie pentru a dobândi o profesie, ceea ce face mai dificilă găsirea ulterioară a unui loc de muncă. Șomajul și, prin urmare, sărăcia, vor afecta, în consecință, acest grup de oameni și copiii lor. Cercetările au evidențiat ciclicitatea îngrijorătoare a fenomenului, care se perpetuează într-o familie generație după generație, aducând cu sine multe vulnerabilități economice, sociale și legate de sănătate”.

¹⁷ Accesul la justiție și căi de atac eficiente pentru victimele traficului de ființe umane (a treia rundă de evaluare): <https://rm.coe.int/evaluation-report-on-the-implementation-of-the-council-of-europe-conve/1680a2b0f8>

¹⁸ Dr. Michaela Iuliana Nanu – Cercetator (Grada 1), Dr. Ecaterina Stativa – Cercetator (Grada 1), Dr. Daniela Vălceanu, Dr. Marina Ruxandra Oțelea - Report Adolescent pregnancy in Romania, 2021: <https://www.unicef.org/romania/media/4081/file/Adolescent%20Pregnancy%20in%20Romania%20Report.pdf>

De asemenea, practicile de căsătorie timpurie sunt asociate cu traficul sau exploatarea copiilor. Un raport pregătit pentru Consiliul Europei în 2015 a identificat că „situațiile de căsătorie timpurie care ar putea fi asociate cu traficul sau exploatarea copiilor au fost raportate autorităților”. Același raport a concluzionat că „există o lipsă de claritate conceptuală cu privire la căsătoriile timpurii/forțate/de copii în cadrul legal și politic”¹⁹.

GRETA (2021, paragraful 94) a constatat că „Strategia Națională pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Copilului 2014-2020 se referă la căsătoriile timpurii doar în secțiunea dedicată copiilor romi, unde menționează că aproximativ 28% dintre copiii/tinerii în vârstă de 15 -19 ani sunt căsătoriți; cu toate acestea, pe lângă menționarea problemei și citarea dimensiunilor acesteia, Strategia nu include măsuri specifice sau acțiuni strategice care vizează căsătoriile timpurii”.

Recomandări

Pentru a promova procesul de reformă în beneficiul copiilor victime ale infracțiunilor, noi, semnatarii, facem următoarele recomandări Comisiei Europene:

- Activarea procedurii de infringement privind transpunerea în România a Directivei pentru drepturile victimelor.
- Inițierea procedurii de infringement privind transpunerea în România a Directivei privind combaterea traficului de persoane.
- Să solicite/invite autorități(lor)le române să adopte modificările la Codul de procedură penală cuprinse în proiectul de lege (PL-x) nr. 457/2022.
- Să solicite autorităților române implementarea integrală a mecanismului de compensare a victimelor infracțiunii prevăzut de Legea nr. 230/2022.
- Să solicite autorităților române să abordeze la nivel de politică, să investigheze și să sancționeze cazurile de abuz sexual asupra copiilor sub formă de căsătorie timpurie forțată.
- Să solicite autorităților române să emită un raport detaliat axat pe conformitatea situației copiilor victime ale infracțiunilor cu standardele stabilite în Directiva pentru drepturile victimelor și Directiva privind combaterea traficului de persoane.
- Publicarea avizelor motivate ale Comisiei transmise României cu privire la transpunerea Directivei pentru drepturile victimelor și Directivei privind combaterea traficului de persoane și răspunsurile României.

Așteptăm cu nerăbdare feedback-ul Dvs. și oportunitatea de a discuta aceste propuneri cu Dvs. în continuare, după cum va fi necesar.

Cu stimă,

SEMNATAR:

Centrul de Advocacy și Drepturile Omului(CADO), România

¹⁹ Eugen Crai, Căsătoriile timpurii și forțate în comunitățile de romi. Raport de țară: <https://cs.coe.int/team20/cahrom/9th%20CAHROM%20Plenary%20meeting/Item%2009%20-%20Early%20and%20Forced%20Marriages%20in%20Roma%20communities%20in%20Romania.docx>

CO-SEMNATARI:

1. Fundația Institutul Bucovina pentru Parteneriat Social, România
2. Federația Organizațiilor de Servicii Sociale (FONSS), România
3. Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil (FOPNC), România
4. Freedom of House Romania
5. Asociația Four Change
6. Fundația Enable Romania
7. Fundația Ancora Salvării, România
8. Fundația World Vision România
9. Reaching Out Romania
10. Fundația Corona, România
11. Salvați copiii Iași , România
12. Fundația Emmaus, România
13. Asociația Necuvinte, Romania
14. Fundația Centrul de Mediere și Securitate Comunitară , România
15. Fundația Solidaritate si Speranță , România
16. Bună Ziua Copii din România
17. Fundația Star of Hope România
18. Fundația Inimă de Copil Galați, România
19. Asociația Centrul Diecezan Caritas Iași, România
20. Asociația Bunul Samaritean Galați, România
21. Asociația Pro ACT Suport, România
22. Asociația Umanitară IL Chicco, România
23. ASPNS- Luceafarul Neamț, România
24. Asociația Centrul Daniel Bacău, România
25. Fundația Estuar, România
26. Fundația COTE, România
27. Fundația Alături de Voi , România
28. Fundația de Sprijin Comunitar, Romania
29. Asociația pentru Cooperare si Dezvoltare Durabilă
30. Rețeaua europeană de justiție prietenoasă copiilor (CFJ-EN), Belgia
31. Rețeaua pentru Drepturile Copilului („NCR”), Atena, Grecia
32. European Roma Grassroots Network – Rețeaua ERGO, Bruxelles, Belgia
33. ENORB — Rețeaua europeană pentru religie și credință, Bruxelles, Belgia
34. Comunitatea blogului Migrant Tales, Finlanda
35. #DiasporaVote!, Belgia